

УДК 81'373.2
УДК 81'373.21

Віктор ШУЛЬГАЧ

ПРО ПОХОДЖЕННЯ ДЕЯКИХ УКРАЇНСЬКИХ ПРИЗВИЩ

Статтю присвячено етимологічному аналізу українських прізвищ Зех, Шозда, Гет.

Ключові слова: антропонім, етимологія, праслов'янська реконструкція.

1. Антропонім ***Зєхъ** реконструюється із синтагми ***Зехова хата**, зафіксованої в одному із документів під 1571 р. (с. Боровне Камінь-Каширськ. р-ну Вол. [52, с. 45]). Його можна зіставляти з укр. *Зьоха* – прізвисько [68, с. 166], ст.-рос. *Зеха*, 1583 р. [6, с. 121], Сенька *Зех*, 1598 р. [28, с. 165], (похідні) *Зехово*, 1576 р. – ойконім у колишньому Муромському пов. [71, с. 42], *Зехино*, 1645 р. – назва пустища [21, с. 434] – форма без ефекту першої палаталізації, рос. *Зехов* [17] – патронім на *-ев*, *Зехина*, *Зехино* (5 фіксацій), *Зехово* (2), *Зеховская* (2) – назви поселень відантропонічного походження в різних регіонах [86, ss. 505–506], хорв. *Zeh* [82, s. 748], словн. *Zech* [90, s. 708], пол. *Zech*, *Zecha* [87: X, s. 471], чеськ. *Zecha* [69], луж. *Zech(e)* [89, s. 175] < ***Zěxa**, ***Zěxъ**.

До цього списку слід долучити форми з переходом кореневого *-ě-* > *-i-* > *-u-* (*-ы-* / *-у-*) на зразок: ст.-укр. *Iwan Zichov*, *Zych*, XVI ст., *Pawel Zych*, 1649 р. [16: II, с. 105; III, с. 352; V, с. 185], укр. *Зих* [43, с. 105], ст.-рос. Трофимко Зеновьевъ сьнъ *Зиховъ*, 1625 р. [45, с. 46], рос. *Зых* [24, с. 64], блр. *Зых* [17], хорв. *Zih* [82, s. 748], пол. *Zich*, *Zych*, *Zycha* [87, X, ss. 493, 550], чеськ. *Zich*, *Zicha*, *Zych*, *Zýcha* [69], словц. *Zich* [77, s. 403].

Це фонетичне явище, яке заслуговує детальнішого опису, можна проілюструвати іншими прикладами, зокрема діалектними. Пор.: укр. Харко *Былимъ*, 1726 р. [12: III, с. 497] – антропонім, мотивований дієприкметником пасивного стану ***bělīmъ** < ***běliti**; ст.-укр. *Dydik*, XVI ст. [16: III, с. 303] ~ укр. *Дѣдикъ*, 1773 р. [13, с. 26], *Дидик*, *Дідик* – сучасні прізвища у Волинській обл. [59, ss. 118, 120] ~ діал. *диди́* мн. (с. Положеве Шацьк. р-ну Вол. [4, с. 83]); *дивки* мн. ‘дівки’ (Зарічненськ. р-н Рв. [10, с. 2]); *Дийкове* – назва сінокоосу (с. Шоків Володимирецьк. р-ну Рв.), мотивована антропонімом *Дийко* < ***Дійко** < ***Дѣйко**; *мисяц* ‘місяць’ (с. Нобель Зарічненськ. р-ну Рв. [33, 89]); *Ридодуби* – ойконім у Тернопільській обл. ~ ст.-рос. *рѣдодубъ* = *рѣдкодубъ* ‘ділянка лісу з рідкоростучими дубами’ [57, с. 132] < ***rědъjъ** – суфікально не ускладнений варіант до ***rědъkъjъ**; блр. діал. *сыно* ‘сіно’ [14, с. 130, стаття *майдан*], *ды́ло* ‘справа’, *ды́ўка* ‘дівчина’ [20, с. 52], *гны́в* [22, с. 40], *засы́ць* ‘заблищати’ [62, с. 173] < ***zazějati**; рос. діал. *дѣти* ‘діти’, *дивки* ‘дівки’ [29, с. 198] та чимало ін.

Зважаючи на явище змішування приголосних $z \sim c$, до генетично споріднених із наведеними вище фактами слід віднести, очевидно, ойконіми відантропонімного походження укр. *Сехи* (нині Томашгород) – на Ровенщині, із **Зехи*, *Сихів* – у Львівській обл., із **Зихів*, які не мають етимології, ст.-рос. Марко *Сыха*, 1495 р. [64, с. 384] – антропонім < **Зыха* і под. Зауважимо, однак, що укр. прізвище *Сех* виводять від згрубілого власного імені *Сех* < *Семен* [48, с. 949].

Факти змішування щілинних $z \sim c$ фіксуються й в апелятивній лексиці, пор. укр. діал. *судосітисся* ‘зустрітисся’ ~ *зудоситіся* ‘т. с.’ [3: 1, с. 195; 3: 2, с. 185], блр. діал. *судосы́ты* ‘зустріти’ [14, с. 221] ~ *зудосы́ты* ‘т. с.’ [22, с. 42] – префіксальні деривати від *-досити* / *-досыты* < **dositi* [72: 5, с. 82], рос. діал. *мизочка* ‘мисочка’ [56, с. 131], блр. *зуры́ць* ‘гнати’ [73, с. 350] ~ слвц. діал. *súrit’i sa* ‘поспішати, квапитися’ [84, с. 187], болг. *суніца*, діал. *зуніца* ‘ягода, *Fragaria versa*’ [9: 7, с. 576], *зўня се* ~ *сўня се* ‘морщити лоб, хмуритися’, *зурѣнав* ~ *суреп*, *свирѣп* [7: 1, с. 659] тощо.

Наведена вище антропонімна лексика, похідна від **Zěxa*, **Zěxъ*, відапелятивного походження. Стосовно потенційних мотиваторів зішлемося на укр. діал. *зѣха* ‘роззява’ [15, с. 265], рос. діал. *зѣха* ‘бевзь, роззява’, ‘замазура’ [55: 11, с. 270], ‘жіночий дітородний орган’ [46, с. 16], слвн. *zih* ‘позіх’ [75, с. 402] та ін.

На основі пол. *Poziechowski* [87: VII, с. 520] можна реконструювати префіксальне. **Pozěxъ*. Стосовно спорідненої апелятивної лексики пор., наприклад, укр. діал. *позіхати* ‘зазіхати’ [39, с. 138], (віддієслівні) *позіх* ‘позіхання’ [1: 2, с. 121], блр. діал. *пóзыхы* мн. ‘позіхи’ [23, с. 70] тощо.

Зібраний фактичний матеріал, наведений нижче, свідчить про ймовірність реконструкції праслов’янських суфіксальних дериватів, зокрема субстантивів:

**Zěxadlo* > пол. *Zychajło* [87: X, с. 550]. Апелятив **zěxadlo* мотивований дієсловом **zěxati* > укр. діал. *зіхати* ‘роззявляти рот, позіхати’, ‘спускати дух (про мерця)’ [15, с. 265], *зєхатъ*, *зіхат*, *зіхатъ*, *зіхатъ* ‘блискати, мигати (про блискавку без грому)’ [32, с. 83], рос. діал. *зѣхатъ* ‘дивитися’, *зєхатъ* ‘кричати, репетувати’ [57: 11, с. 270], ‘брехати’ [46, с. 16], *зіхатъ* ‘позіхати’ [57: 11, с. 285], *зѣхатъ* ‘блискати’ [55: 4, с. 265], *зыхатъ* ‘підзивати тварин криком’ [53, с. 182], блр. діал. *зѣхатъ* ‘важко дихати’ [67, с. 60], *зѣхатъ* ‘розкривати рот’ [65, с. 152], *зєхатъ* ‘блискати’ [47, с. 131], *зіхатъ* ‘позіхати’ [74, с. 137], *зяхатъ* ‘важко дихати’ [62, с. 202] та ін. Див. ще [15, 265].

Стосовно структури і словотвірної моделі (віддієслівний дериват на *-dlo*) пор. **zěpadlo* / **Zěpadlo* > ст.-рос. Григорей *Зепалов*, 1634 р. [63, с. 28], рос. діал. *зєпало* ‘горлопан’ [55: 11, с. 264], *Зепалов* – прізвище [17], болг. *зєпало* ‘око’ [9: 1, с. 671]; **zěvadlo* > укр. діал. *зіва́йло* ‘зівака’ [15, с. 263] і под.

Іносуфіксальні деривати:

**Zěšьka*, **Zěšьko*: ст.-рос. *Зешка* Петров сын Колзеева, 1552 р. [2, с. 112], *Зешко* Федоров, 1593 р. [5, с. 135], пол. *Ziszka*, *Zyshka* [87: X, ss. 518, 559].

**Zěxaць*: ст.-рос. *Зєхаць*, XVI ст. [40: VI, с. 351], чеськ. *Zycháček* [69], слвц. *Zichaček* [77, с. 403].

**Zěxlo*: ст.-рос. *Зєхло*, XVI ст. [40: VI, с. 39], пол. *Zychła* [87: X, с. 550] ~ рос. діал. *зєхлò* ‘горло, глотка’, *зѣхлò* ‘вікно’, *зѣхлы* мн. ‘очі’, (похідні) *зіхлатъ* ‘голосно кричати’, *зіхлатъ* ‘голосно плакати’ [55: 11, сс. 270, 285]. Щодо структурних аналогів пор. рос. діал. *зєплò* ‘горло, глотка; рот; горлопан’, *зіплò* ‘горло, глотка’ [55: 11, сс. 265, 284] < **zěplo*.

**Zěxьно*: укр. *Сіхно* [25, с. 1036], ст.-рос. *Зєхно* Онтроповъ, 1500 р. [44, с. 6], Кипріянь *Зихновъ*, XV ст. [40: II, с. 423], *Зєхна* Семен Иванов, 1583 р. [30, с. 154], *Зихново*, XV ст. – назва поселення в історичній Новгородщині [40: II, с. 5], рос. *Большие Зехны*, *Малые Зехны*, *Зєхновка*, *Зєхново* – ойконіми в колишній

Псковській губ. [60, с. 536], блр. *Сихно* [17] < **Зихно*, пол. *Zychna, Zychnowicz* [87: X, s. 551], чеськ. *Zichna* [81, s. 36].

На основі укр. *Сехоребрий* [50, с. 381] < **Зехоребрий* можна відновлювати потенційний праантропонім-комполит **Zěxorebrъjъ*.

Псл. **zěxati* і под. генетично пов'язані з **zě(ja)ti* > укр. *зя'яти, зія'ти*, діал. *зя'ти* 'зіяти' [15, с. 285], рос. *зия'ть*, діал. *зеть* 'співати' [55: 11, с. 270], схв. *zìjati*, діал. *zjati* 'кричати' [79, s. 566], слвн. *zìjati*, діал. *zjat* 'кричати' [80, s. 187], *zèjati* 'позіхати' [85, s. 178], пол. *ziać*, ст.-чеськ. *zieti*, чеськ. *záti*, діал. *zat*, *žoc*, які споріднені з лит. *žióti* 'розкривати, роззявляти', латин. *hiāre* 'позіхати, бути відкритим', д.-ісланд. *geipa* 'теревенити', норв. *geipa* 'широко розкривати' та ін., і.-є. **g'hēi-* 'зіяти, бути порожнім' [15, с. 285; 66: II, с. 94–95; 78, s. 697; 76, s. 739; 83, s. 711].

Структурно кореневе **zěx-* співвідносне з **zě-p-*, **zě-n-*, **zě-v-*, які заслуговують спеціального опису. Див., наприклад [70, с. 49–56].

2. **Шозда** (с. Тумин Локачинськ. р-ну Вол. [59, с. 451]) – формально вторинна форма, з первісного **Созда*. Стосовно фонетичного руху *С-* > *Ш-* пор. ще волинські прізвища *Шидор* (с. Вільхівка Горохівськ. р-ну [59, с. 445]), *Шимонович* (м. Луцьк [59, с. 446]), *Шагута* (с. Шепель Луцьк. р-ну [59, с. 437]) < **Сягута* та ін.

У науковій літературі [26, с. 6] висловлено припущення, що перехід *с-* > *ш-* (наприклад, укр. діал. *шалáта* бот. 'салата' [7, с. 144], рос. діал. *шóлнцѣ* 'сонце' [35, с. 101], *шоліть* 'солити' [42, с. 267] і под.) міг відбуватися паралельно із переходом *с'-* > *ш-*, пор. д.-руськ. *шизыи*: *шизымь* орломь подь облакы – в «Слові о полку Ігоревім», укр. діал. *шерцо* 'серце', *ешень* 'осінь', *мешац* 'місяць' [37, сс. 562, 563] тощо.

Заголовний антропонім, як і пол. *Szozda* [87: IX, s. 324], відапелятивного (віддієслівного) походження, із **Sъзьда* < **sъзьda* < **sъзьdati*. Пор., наприклад, рос. *создать* та ін. [66: III, с. 707].

3. **Гет** (м. Радехів Львівської обл. [59: с. 86]). Споріднене з укр. Ігнатъ *Гета*, 1773 р. [13: V, с. 117], *Гета* – сучасне прізвище [50, с. 96], (похідне) *Гетове* – мікропонім у Волинській обл. [58, с. 165], рос. *Гета* [31, с. 44], *Гет* [51, с. 418], болг. *Гѣта* [19, с. 200], *Гѣтов кладенец* – мікрогідронім у Панагюрско [18, с. 86], макед. *Гетова ж.*, яке, однак, кваліфікують як результат декомпозиції *Богета*, *Драгета* [49, с. 253], слвн. *Geta* [90, s. 160], пол. *Get, Geta, Giet* [87: III, ss. 318, 346], *Het, Heta* [87: IV, s. 111]. Пор. ще формально вторинні укр. *Етенко* [41, с. 283] – патронім на *-енко*, болг. *Ета* [19, с. 200] та ін. із модифікованим анлаутом (втрата слабкоартикульованого фарингального Г-).

Наведені факти свідчать про ймовірність праантропонімів **Гьта* жін., **Гьтъ* чол. Укр. *Геть* (с. Розжалів Радехівськ. р-ну Льв.), пол. *Heć* [87: IV, s. 79] – реальні підстави для відновлення потенційного псл. **Гьтъ* – основи на *-ї.

Стосовно фонетичного руху *-ъ-* > *-е-* в корені (окрім звичного *-ъ-* > *-о-*) пор., наприклад, укр. діал. *гѣб* 'горб' [11, с. 55] < **гьбъ*, без 'бузок; *Syringa vulgaris* L.' [3: 1, с. 13] < **бъзь*, рос. діал. *кени* мн. 'резинове чи шкіряне взуття, різновид глибоких галош' [54, с. 118], болг. діал. *кѣн* 'з відрубаним хвостом' [9: 2, с. 326], пол. (старе) *kień* 'пеньок, колода', д.-луж. *keń* 'пеньок' [72: 13, с. 295] < **кънь*, **кънь*, і.-с. **кй-* 'розбухати, набрякати', слвн. *kēka* 'про людину, яка ходить сутулячись' < **къка*, схв. діал. *кечка* 'коса (заплетене волосся)' < **къцька*, пол. *mech* 'мох' [72: 20, с. 216], слвц. *kierpiť* 'чистити' < **къpiti*, чеськ. діал. *hebadlo* 'пристосування для плетіння мотузків' < **гьbadlo*, ст.-чеськ. *hebký*, слвц. *hebký* 'гнучкий' < **гьбъкъь* [72: 7, сс. 183; 13, 172, 177, 205] та ін.

Є підстави для реконструкції суфіксальних дериватів відапелятивного походження:

***Гьтѣја**, ***Гьтѣјь**: укр. *Гетей* [43, с. 100], *Гетія* (с. Липини Луцьк. р-ну Вол.).

***Гьтадо**: укр. *Гетало* [50, с. 96], рос. *Геталов* [17], які свідчать про потенційність дієслова *гетати*, *гетать* < **гьтати*.

Похідні з консонантом -*k*- у суфіксальній морфемі:

***Гьтакь**: пол. *Hetak* [87: IV, s. 111].

***Гьтикь**: укр. *Гетик* [50, с. 96], рос. *Гетиков* [41, с. 193], блр. *Гецік* [8, с. 108].

***Гьтъка**, ***Гьтъко**, ***Гьтъко**, ***Гьтъкъ**: блр. *Гетко* [17], *Гетько* [61, с. 167], (похідне) *Геткаў церабеж* – мікротопонім у Гродненській обл. [34, с. 58], болг. *Гѣтка*, *Гѣтко* [19, 132], пол. *Getek*, *Getka*, *Getko*, *Gietek*, *Gietka*, *Hetka*, *Hetko* [87: III, ss. 319, 346; IV, s. 11], чеськ. *Get'ko* [69], словц. *Get'ko* [77, s. 93].

Іносуфіксальні похідні:

***Гьталь**: укр. *Геталюк* [38, с. 128], пол. *Hetal* [87: IV, s. 111].

***Гьтань**: болг. *Гѣтан* [19, с. 132].

***Гьтень**: пол. *Heteń* [87: IV, s. 111].

***Гьтинь**: рос. *Гетин* [17], а також *Етин* [41, с. 203] < **Гетин*.

***Гьтунь**: укр. *Гетун* – сучасне прізвище (сс. Залав'є Млинівськ. р-ну, Дубрівка Дубровицьк. р-ну Рв. [59, с. 86]), рос. *Гетун* [17].

Суфіксальною варіантністю пов'язані ***Гьташь**, ***Гьтешь**, ***Гьтошь** > хорв. *Getaš*, *Getoš* [82, s. 187], словц. *Heteš* [88, s. 86].

Корінь **Гьт*- генетично пов'язаний з **Got*- і **Gat*- (результат подовження *ō* > *a*). На матеріалі різних класів онімів цей зв'язок описано в [27, ss. 236–265].

Література

1. Авдеева М. Т. Словарь украинских говоров Воронежской области / М. Т. Авдеева. – Воронеж: Издательско-полиграфический центр Воронежского гос. ун-та, 2012. – Т. 2. – 307 с.
2. Акты социально-экономической истории севера России конца XV–XVI в.: Акты Соловецкого монастыря 1479–1571 гг. / сост. И. З. Либерзон. – Л.: Наука, 1988. – 275 с.
3. Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок / Г. Л. Аркушин. – Луцьк: Вежа, 2000. – Т. 1. – 353 с.; Т. 2. – 456 с.
4. Аркушин Г. Л. «Всого на світі □ватає...» (фольклор, звичаї та обряди Західного Полісся у діалектологічних записях): вибране / Г. Л. Аркушин. – Луцьк: Вежа-Друк, 2015. – 212 с.
5. Баранов К. В. Новые документы по истории Новгородской и Псковской служилых корпораций XVI – начала XVII века / К. В. Баранов // Русский дипломатарий. – М., 1999. – Вып. 5. – С. 118–160.
6. Бахрушин С. В. Научные труды / С. В. Бахрушин. – М., 1952. – Т. I. – 264 с.
7. Бевка О. Словник-пам'ятник: Діалектний словник села Поляни Марамороського комітату / О. Бевка. – Ніредьгаза, 2004. – 178 с.
8. Бірыла М. В. Беларуская антрапанімія. 2: Прозвішчы, утвораныя ад апелятыўнай лексікі / М. В. Бірыла. — Мінск: Навука і тэхніка, 1969. — 508 с.
9. Български етимологичен речник / Съст.: В. Георгиев, Ив. Гълъбов, Й. Заимов, Ст. Илчев и др. – София: БАН, 1971. – Т. 1. – 679 с.; 1979. – Т. 2. – 740 с.; 2010. – Т. 7. – 973 с.
10. Галайчук В. В. Польові етнографічні матеріали до тем «Календарна обрядовість» і «Народна демонологія», зібрані у Зарічненському р-ні Рівненської обл. 24–25.09.2006 р. / В. В. Галайчук // Архів Львівського національного університету ім. Івана Франка. Ф. 119, оп. 17, спр. 325-Е.

11. Громко Т. В., Лучик В. В., Поляруш Т. І. Словник народних географічних термінів Кіровоградщини / Т. В. Громко. – К.; Кіровоград: РГВІЦ КДПУ, 1999. – 224 с.
12. Джерела з історії Полтавського полку. Середина XVII–XVIII ст. – Полтава: АСМІ, 2012. – Т. III: Компуті та ревізії Полтавського полку. Ревізія 1723 р. Ревізія 1726 р. / упоряд., коментарі, вступ. стаття В. О. Мокляк. – 768 с.
13. Джерела з історії Полтавського полку. Середина XVII–XVIII ст. – Полтава: АСМІ, 2013. – Т. V: Компуті та ревізії Полтавського полку. «Въденіе полку Полтавского о козаках конних и пѣшихъ» 1773 р. (Ревізія 1773 р.) / упоряд., коментарі, вступ. стаття В. О. Мокляк. – 476 с.
14. Дыялектны слоўнік Брэстчыны / склад. М. М. Аляхновіч. – Мінск: Навука і тэхніка, 1989. – 294 с.
15. Етимологічний словник української мови: В 7 т. / за ред. О. С. Мельничука. – К.: Наукова думка, 1982. – Т. 5. – 570 с.
16. Жерела до історії України–Руси. – Львів, 1897. – Т. II. – 314 с.; 1897. – Т. III. – 585 с.; 1901. – Т. V. – 137 с.
17. Жертвы политического террора в СССР. – Режим доступу: <http://lists.mono.ru>
18. Заимов Й. Местните имена в Панагюрско / Йордан Заимов. – София: БАН, 1977. – 200 с.
19. Илчев С. Речник на личните и фамилни имена у българите / Стефан Илчев. – София: БАН, 1969. – 627 с.
20. Казачок Я. І. Гарадзенскі дыялектны слоўнік // Народныя скарбы: Дыялекталагічны зборнік (Да 80-годдзя А. А. Крывіцкага) / Рэд. Л. П. Кунцэвіч. – Мінск: Навука і тэхніка, 2008. – С. 49–59.
21. Каштанов С. М., Хоруженко О. М. Грамоты из архива Московского Архангельского собора / С. М. Каштанов, О. М. Хоруженко // Археографический ежегодник за 1977 г. – М.: АН СССР, 1977. – С. 390–439.
22. Клімчук Ф. Д. З лексікі вёскі Камянюкі Камянецкага раёна // Жывое народнае слова: Дыялекталагічны зборнік / Рэд. А. П. Міхайлаў, І. Я. Яшкін. – Мінск: Навука і тэхніка, 1992. – С. 36–55.
23. Клімчук Ф. Д. Слова з-пад Белавежскай Пушчы // Жывое наша слова: Дыялекталагічны зборнік (Да 90-годдзя Ю. Ф. Мацкевіч) / Рэд. Л. П. Кунцэвіч, І. Я. Яшкін. – Мінск: Навука і тэхніка, 2001. – С. 63–78.
24. Книга памяти: Поименный список солдат и офицеров Алтая, павших в боях Великой Отечественной войны 1941–1945 гг.: В 2 т. – Барнаул, 1988. – Т. 2. – 600 с.
25. Книга пам'яті України: Полтавська область. – Полтава: Полтавський літератор, 1997. – Т. 10. – 1055 с.
26. Козлова Р. М. Славянская гидронимия. Праславянский фонд / Р. М. Козлова. – Минск: Право и экономика, 2006. – Т. IV. – 310 с.
27. Козлова Р. М. Античные древности Славии (к проблеме этногенеза славян) / Р. М. Козлова. — Гомель: ГГУ имени Франциска Скорины, 2014. – 348 с.
28. Копанев А. И. Материалы по истории крестьянства конца XVI и первой половины XVII в.: Записная книга старых крепостей 1598 г. Оценная книга Кемской волости с волостками 30-х годов XVII в. / А. И. Копанев // Материалы и сообщения по фондам отдела рукописной и редкой книги Библиотеки АН СССР. – М.; Л.: Наука, 1966. – С. 143–199.
29. Куроптев М. И. Слободской уезд Вятской губернии в географическом и экономическом отношении / М. И. Куроптев. – Вятка, 1881. – 224 с.
30. Лавочные книги Новгорода Великого 1583 г. / Предисл. и ред. С. В. Бахрушина. – М., 1930. – 202+56 с.
31. Летопись журнальных статей. – М., 2006. – № 1–13.
32. Лисенко П. С. Словник поліських говорів / П. С. Лисенко. – К.: Наукова думка, 1984. – 260 с.

33. Мелодії древнього Нобеля (Заріченський р-н Рівненської обл.) / записи, транскрипції і впорядкування Р. В. Цапун. – Рівне: Перспектива, 2003. – 128 с.
34. Мікратапанімія Беларусі: Матэрыялы / пад рэд. М. В. Бірылы. – Мінск: Навука і тэхніка, 1974. – 328 с.
35. Мосеев И. И. Поморська говоря (краткий словарь поморского языка) / И. И. Мосеев. – Архангельск, 2005. – 56 с.
36. Муллонен И. И., Азарова И. В., Герд А. С. Свод топонимов Заонежья / И. И. Муллонен. – Петрозаводск: Карельский научный центр РАН, 2013. – 251 с.
37. Наймитські та заробітчанські пісні / упоряд. С. Й. Грица, О. І. Дей, М. Г. Марченко. – К.: Наукова думка, 1975. – 535 с.
38. Національна книга пам'яті жертв голодомору 1932–1933 років в Україні: Вінницька область. – Вінниця: ДФК, 2008. – 1360 с.
39. Негрич М. Скарби гуцульського говору: Березові / М. Негрич. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2008. – 224 с.
40. Новгородские писцовые книги, изд. Археографическою комиссиею. – СПб.: Сенатская типография, 1862. – Т. II. – 890 стб.; 1910. – Т. VI. – 1077 стб.
41. Новикова Ю. М. Практичний словозмінно-орфографічний словник прізвищ Центральної та Східної Донеччини. – Донецьк: Вебер (Донецька філія), 2007. – 996 с.
42. Опыт областного великорусского словаря, изд. Вторым отд. имп. Академии Наук. – СПб.: Типография имп. АН, 1852. – 275 с.
43. Панцьо С. Є. Антропонімія Лемківщини. – Тернопіль: ТЖВ «Тернопіль», 1995. – 125 с.
44. Переписная окладная книга по Новугороду Вотьской пятины 7008 г. / Сообщил М.А. Оболенский // Временник имп. Московского общества истории и древностей российских. – 1851. – Кн. XI. – С. 1–464.
45. Писцовая книга г. Торжка и посада // Памятная книжка Тверской губернии на 1865 год. – Тверь, 1865. – Отд. 4. – С. 1–77.
46. Псковский областной словарь с историческими данными / ред. коллегия: Б. А. Ларин, А. С. Герд, С. М. Глушкина и др. – С.-Петербург: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2003. – Вып. 13. – 505 с.
47. Рамановіч Я. М., Чабярук А. І. Лексіка лельчыцкай гаворкі // Народная лексіка / Рэд. А. А. Крывіцкі, Ю. Ф. Мацкевіч. – Мінск: Навука і тэхніка, 1977. – С. 130–134.
48. Редько Ю. К. Словник сучасних українських прізвищ: У 2-х т. / Ю. К. Редько. – Львів: Простір-М, 2007. – Т. 2. – С. 721–1438.
49. Речник на презимината kaj македонците / обработувачи: М. Коробар-Белчева, М. Митков, Т. Стоматоски. – Скопје: Институт за македонски јазик «Крсте Мисирков», 1994. – Т. I. – 768 с.
50. Російсько-український словник прізвищ мешканців м. Дніпропетровська / авт.-упоряд. Т. С. Пристайко, І. С. Попова, І. І. Турута, М. С. Ковальчук. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2007. – 498 с.
51. Рязанская книга памяти Великой войны 1914–1918 годов / сост. А. И. Григоров. – М.: РосАрхив, 2010. – Т. 1. – 936 с.
52. Селянський рух на Україні 1569–1647 рр.: Збірник документів і матеріалів / упоряд. Г. В. Боряк та ін. – К.: Наукова думка, 1993. – 524 с.
53. Словарь вологодских говоров: учебное пособие по русской диалектологии / ред. Т. Г. Паникаровская. – Вологда: Областная типография, 1985. – Вып. 2. – 184 с.
54. Словарь говоров русского Севера / под ред. А. К. Матвеева. – Екатеринбург: Изд-во Уральского ун-та, 2011. – Т. 5. – 316 с.
55. Словарь русских народных говоров / гл. ред. Ф. П. Филин. – Л.: Наука, 1969. – Вып. 4. – 355 с.; 1976. – Вып. 11. – 363 с.
56. Словарь русских старожильческих говоров Среднего Прииртышья / под ред. Г. А. Садретдиновой. – Томск: Изд-во Томского ун-та, 1992. – Т. 2. – 244 с.

57. Словарь русского языка XI–XVII вв. / Гл. ред. Г. А. Богатова. – М.: Наука, 1975. – Вып. 22. – 298 с.
58. Словник мікротопонімів і мікрогідронімів північно-західної України та суміжних земель / упоряд. Г. Л. Аркушин. – Луцьк: Вежа, 2006. – Т. 1. – 408 с.
59. Словник прізвищ північно-західної України і суміжних земель / упоряд. Г. Л. Аркушин. – Луцьк: Вежа-Друк, 2013. – 556 с.
60. Списки населенных мест Российской империи, изд. Центральным статистическим комитетом МВД. – СПб., 1885. – Т. XXXIV: Псковская губерния. – 596 с.
61. Справочник Брестской городской телефонной сети. – Минск: Полымя, 1980. – 464 с.
62. Сцяшковіч Т. Ф. Матэрыялы да слоўніка Гродзенскай вобласці / Т. Ф. Сцяшковіч. – Мінск: Навука і тэхніка, 1972. – 619 с.
63. Таможенная книга города Вологды. 1634–1635 гг. / сост. и автор введения Е. Б. Французова. – М.: Ин-т истории АН СССР, 1983. – Ч. 1. – 194 с.
64. Тупиков Н. М. Словарь древнерусских личных собственных имен / Н. М. Тупиков // Записки Отделения русской и славянской археологии имп. Русского археологического общества. – 1903. – Т. 6. – С. 86–914.
65. Тураўскі слоўнік / рэд. А. А. Крывіцкі. – Мінск: Навука і тэхніка, 1982. – Т. 2. – 271 с.
66. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка / пер. с нем. и доп. О. Н. Трубачева / Макс Фасмер. – М.: Прогресс, 1986. – Т. II. – 672 с.; 1987. – Т. III. – 832 с.
67. Цыхун А. П. Скарбы народнай мовы (з лексичнай спадчыны насельнікаў Гродзенскага раёну). – Гродна, 1993. – 246 с.
68. Чабаненко В. А. Прізвиська Нижньої Наддніпряниці (словник) / В. А. Чабаненко. – Запоріжжя: Стат і К°, 2005. – Кн. 1. – 260 с.
69. Чоловічі прізвища громадян Чеської Республіки за даними Міністерства внутрішніх справ ЧР станом на 1.04.2004. – Режим доступу: <http://www.mvcr.cz>
70. Шульгач В. П. Укр. діал. *zina* і словотвірне гніздо з коренем **zěp-* / В. П. Шульгач // *Studia Borysiana. Etymologica. Diachronica. Slavica: w 75. rocznicę urodzin profesora Wiesława Borysia / pod red. M. Jakubowicz i B. Raszewskiej-Żurek.* – Warszawa: PAN, 2014. – S. 49–56.
71. Шумаков С. А. Обзор грамот Коллегии экономии. Вып. 5: Материалы по Владимиру, Горохову, Мурому, Суздалью, Юрьев-Польскому и Вологде / сост. Л. И. Шохин. – М.: Древлехранилище, 2002. – 299 с.
72. Этимологический словарь славянских языков: Праславянский лексический фонд / под ред. О. Н. Трубачева. – М.: Наука, 1976. – Вып. 3. – 199 с.; 1978. – Вып. 5. – 232 с.; 1980. – Вып. 7. – 224 с.; 1987. – Вып. 13. – 285 с.; 1994. – Вып. 20. – 225 с.
73. Этымалагічны слоўнік беларускай мовы / рэд. В. У. Мартынаў. – Мінск: Навука і тэхніка, 1985. – Т. 3. – 408 с.
74. Янкова Т. С. Дыялектны слоўнік Лоеўшчыны / Т. С. Янкова. – Мінск: Навука і тэхніка, 1982. – 432 с.
75. Bezlaj F. Etimološki slovar slovenskega jezika / France Bezlaj. – Ljubljana: SAZU, 2005. – Knj. IV. – 494 s.
76. Boryś W. Słownik etymologiczny języka polskiego / Wiesław Boryś. – Kraków: Wyd-wo literackie, 2005. – 861 s.
77. Bratislava. Telefónny zoznam. 2002–2003. – Bratislava, 2002. – 408 s.
78. Gluhak A. Hrvatski etimološki rječnik / Alemko Gluhak. – Zagreb, 1993. – 829 s.
79. Gusić I., Gusić F. Rječnik govora Dalmatinske zagore i Zapadne Hercegovine / Ivica Gusić, Filip Gusić. – Zagreb, 2004. – 577 s.
80. Korenjak D. Baldorja – zapis in slovar zahodnobriškega govora / Davorin Korenjak. – Dobrovo v Brdih, 2012. – 191 s.

81. Kotík A. Naše příjmení. – V Praze, 1895. – 288 s.
82. Leksik prezimena Socijalističke Republike Hrvatske. – Zagreb: Tipograf, 1976. – 772 s.
83. Machek V. Etymologický slovník jazyka českého. 2 vyd. / Václav Machek. – Praha: ČAV, 1968. – 865 s.
84. Matejčík J. Lexika Novohradu: vecný slovník / J. Matejčík. – Martin, 1975. – 309 s.
85. Novak Fr. Slovar beltinskega prekmurskega govora / Franc Novak. Drugo izd. Priredil in uredil V. Novak. – Murska Sobota: Pomurska založba, 1996. – 184 s.
86. Russisches geographisches Namenbuch / Begr. von M. Vasmer. – Wiesbaden: Harrassowitz, – Bd III. – Lief. 3. – S. 481–720.
87. Słownik nazwisk współcześnie w Polsce używanych / wydał K. Rymut. – Kraków: PAN, 1993. – T. III. – 612 s.; 1993. – T. IV. – 682 s.; 1993. – T. VIII. – 644 s.; 1994. – T. IX. – 654 s.; 1994. – T. X. – 619 s.
88. Trnava. Telefónny zoznam. 2004–2005. – Trnava, 2004. – 232 s.
89. Wenzel W. Studien zu sorbischen Personennamen / Walter Wenzel. – Bautzen: Domovina-Verlag, 1992. – Bd II/2. – 235 s.
90. Začasni slovar slovenskih priimkov / odg. red. F. Bezljaj. – Ljubljana: SAZU, 1974. – 723 s.

Виктор Шульгач

О происхождении некоторых украинских фамилий

Статья посвящена этимологическому анализу украинских фамилий Зехно, Шозда, Гет.

Ключевые слова: антропоним, этимология, праславянская реконструкция

Viktor Shulgach

To the origin of some ukrainian surnames

The article is devoted to the etymologic analysis of such Ukrainian surnames: Зехно, Шозда, Гет.

Keywords: anthroponym, etymology, Proto-Slavonic reconstruction.